

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ

Εκτίμηση εκλογικής επιρροής

Οι τάσεις του
εκλογικού σώματος
στην τριετία
διακυβέρνησης των
ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ
2015-2018

Ιανουάριος
2018

Η Public Issue ιδρύθηκε το 2001.

Εξειδικεύεται στην πολιτική και εκλογική έρευνα κοινής γνώμης, στην έρευνα Μέσων, στην κοινωνική έρευνα, στην οικονομική έρευνα και στην έρευνα συμπεριφοράς καταναλωτή.

Στις αρχές του 2004, η εταιρεία Public Issue εγκαινίασε, για πρώτη φορά στην Ελλάδα, τη συστηματική παρακολούθηση των τάσεων της κοινής γνώμης, με τη χρήση της τηλεφωνικής μεθόδου.

Είναι μέλος του ΣΕΔΕΑ (Σύλλογος Εταιρειών Δημοσκοπήσεων & Ερευνών Αγοράς) και του ΠΕΣΣ (Ποιοτικός Έλεγχος Συλλογής Στοιχείων).
Αριθμός Μητρώου Φορέων και Επιχειρήσεων Δημοσκοπήσεων του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης: 8.

Οι μεταβλητές και οι δείκτες που περιλαμβάνονται στην παρούσα έκθεση, βασίζονται σε πανελλαδική τηλεφωνική έρευνα, με δείγμα 1.010 ατόμων, ηλικίας 17 ετών και άνω, καθώς και στις διαθέσιμες χρονοσειρές του Πολιτικού Βαρόμετρου της Public Issue.

Η μέτρηση πραγματοποιήθηκε: 8-18/1/2018.

Στοιχεία επικοινωνίας
Λεωφόρος Βασ. Κωνσταντίνου 16
116 35, Αθήνα
t: +30 210 7575000
f: +30 210 7575100
w: www.publicissue.gr
e: info@publicissue.gr

A. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ

Ιανουάριος 2018

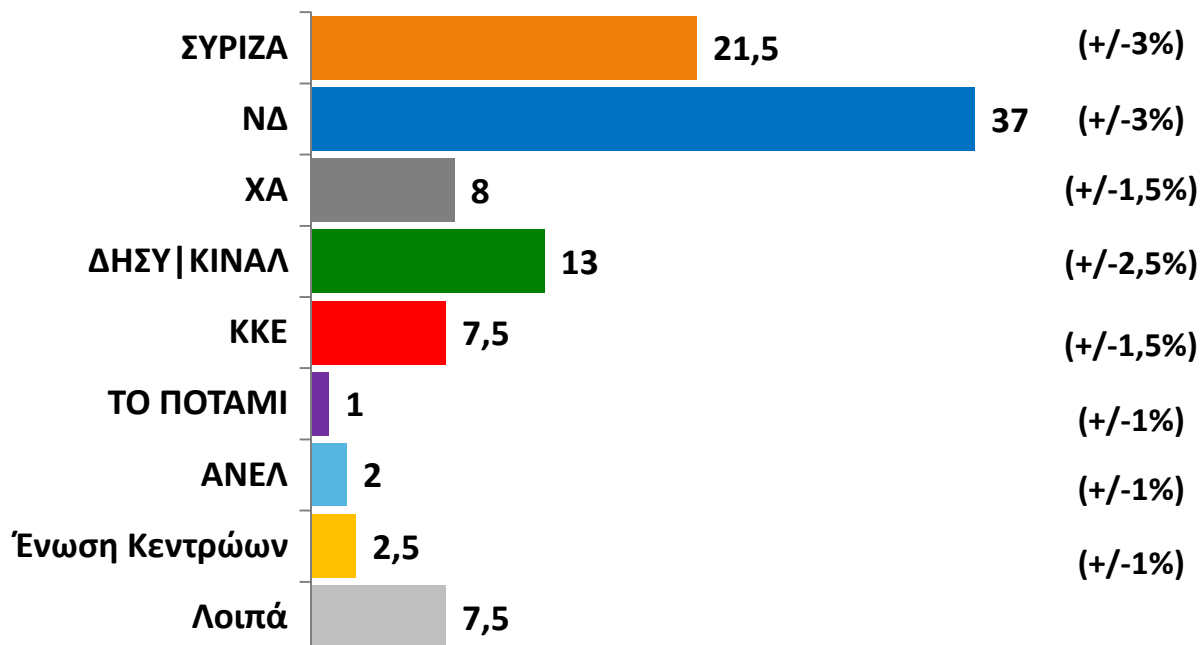
Η «ψαλίδα» κλείνει, αλλά παραμένει μεγάλη

- Με βάση την εκτίμηση εκλογικής επιρροής της Public Issue για τον Ιανουάριο του 2018, προκύπτουν τα ακόλουθα βασικά συμπεράσματα:
- Κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2017, η εκλογική επιρροή του ΣΥΡΙΖΑ σημειώνει άνοδο κατά **2,5 εκατοστιαίες μονάδες**, από 19% τον περασμένο Οκτώβριο σε **21,5%** σήμερα. Η παρατηρούμενη μεταβολή του γενικού πολιτικού, οικονομικού και κοινωνικού κλίματος, σε συνδυασμό με τη διανομή του κοινωνικού μερίσματος εξηγούν, ως ένα βαθμό, αυτήν την άνοδο. Ενδεικτικά, στην έρευνα της Public Issue, προκύπτει **ότι 20% των νοικοκυριών** (1 στα 5), δηλαδή ένα σημαντικό τμήμα του εκλογικού σώματος, δηλώνει ότι έχει λάβει το λεγόμενο «κοινωνικό μείρισμα» ([Διαγράμματα 1Α,2Α](#)).
- Αντιθέτως, η εκλογική επιρροή της ΝΔ, στο ίδιο χρονικό διάστημα, **καταγράφει σημαντική κάμψη, κατά 4 μονάδες**, με αποτέλεσμα για πρώτη φορά μετά το καλοκαίρι του 2016 να βρεθεί -εκ νέου- **κάτω από το όριο του 40%**, στο **37%** ([Διαγράμματα 1Α,2Α](#)).
- Η διαφορά α/β κόμματος (η λεγόμενη «ψαλίδα») **παραμένει σε διψήφια επίπεδα** και υπολογίζεται σε **15,5%**. Θα πρέπει να επισημανθεί, ότι μεγαλύτερη διαφορά από αυτήν έχει καταγραφεί ιστορικά, μόνο στις δύο πρώτες εκλογικές αναμετρήσεις της μεταπολιτευτικής περιόδου (1974, 1977). Ταυτόχρονα, ως αποτέλεσμα της αντίστροφης τάσης στην επιρροή των δύο κομμάτων, η **μείωση που παρατηρείται στο προβάδισμα της ΝΔ, το τελευταίο εξάμηνο του 2017 είναι εντυπωσιακή**: από **24%** τον Οκτώβριο του 2016 και **22%** τον Οκτώβριο του 2017, έχει περιοριστεί σήμερα σε **15,5%** (μείωση κατά 8,5 εκατοστιαίες μονάδες σε 18 μήνες - [Διαγράμματα 1Α και 3Β](#)).
- Ο εκλογικός συσχετισμός δυνάμεων, που προκύπτει με βάση την εκτίμηση της ΡΙ, παραπέμπει σε ένα «αντεστραμμένο» αποτέλεσμα του Σεπτεμβρίου 2015, με μια όμως ουσιώδη διαφορά: την **ανάκαμψη του χώρου της κεντροαριστεράς** και την επιστροφή του, στα επίπεδα επιρροής του ΠΑΣΟΚ το 2012.
- Το κύμα του Πολιτικού Βαρόμετρου, στο οποίο στηρίζεται η εκτίμηση της ΡΙ, πραγματοποιήθηκε πριν από τα συλλαλητήρια και την πολιτική ένταση που έχει πυροδοτήσει η ανακίνηση του Μακεδονικού ζητήματος. Πρόκειται, χωρίς αμφιβολία, για μείζον πολιτικό γεγονός. Υπό αυτήν την έννοια, συνιστά ένα εξαιρετικά κρίσιμο **αστάθμητο παράγοντα**, οι συνέπειες του οποίου ενδέχεται να ασκήσουν σημαντική επίδραση στο κομματικό σύστημα και στον εκλογικό ανταγωνισμό, τροποποιώντας ίσως τους δεδομένους σήμερα συσχετισμούς δυνάμεων.

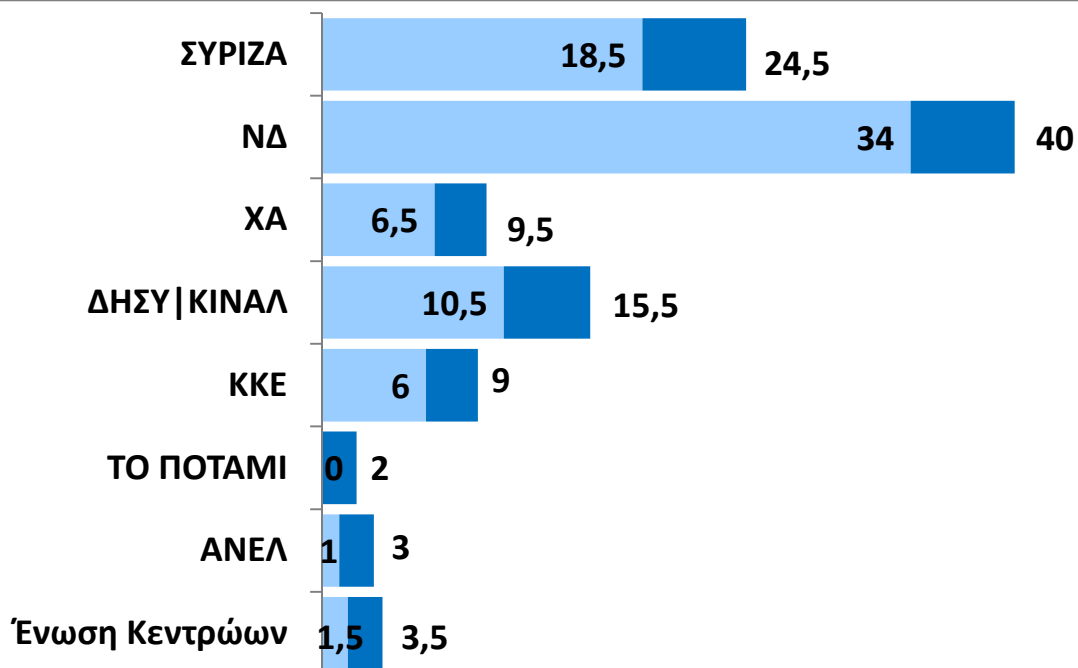
Α. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ

Ιανουάριος 2018

Διάγραμμα 1Α: Τηλεφωνική έρευνα πρόθεσης ψήφου, (8-18/1/2018)

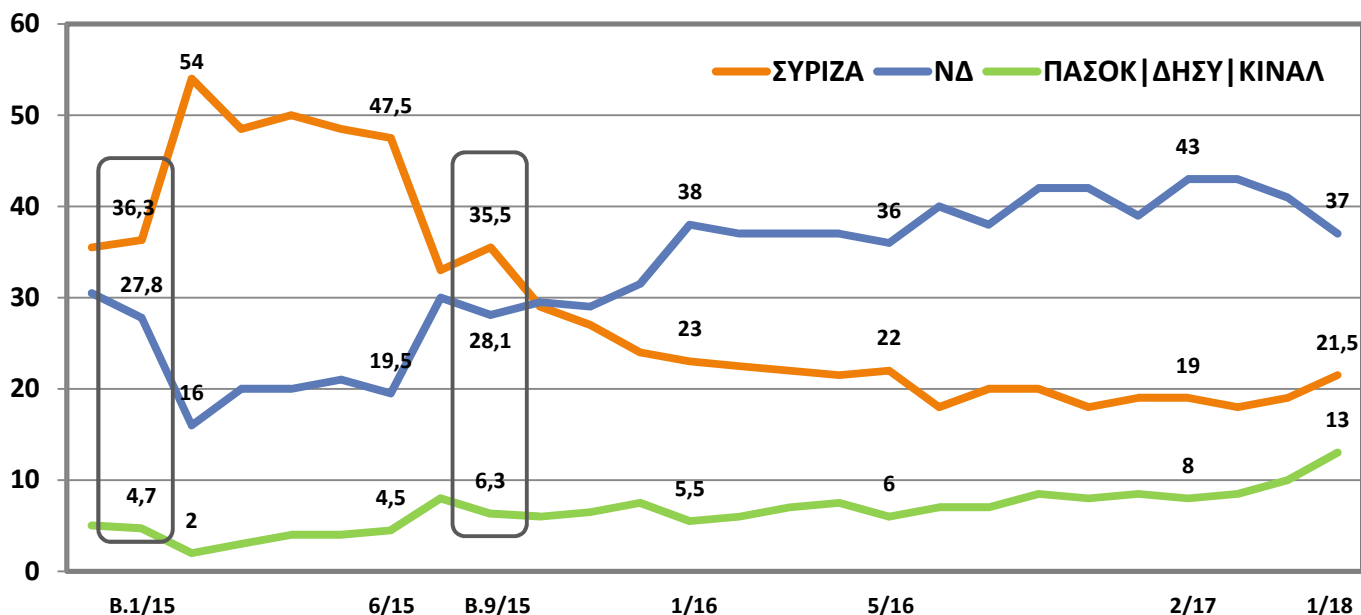
Διάγραμμα 1Β: Τηλεφωνική έρευνα πρόθεσης ψήφου - 95% διάστημα εμπιστοσύνης

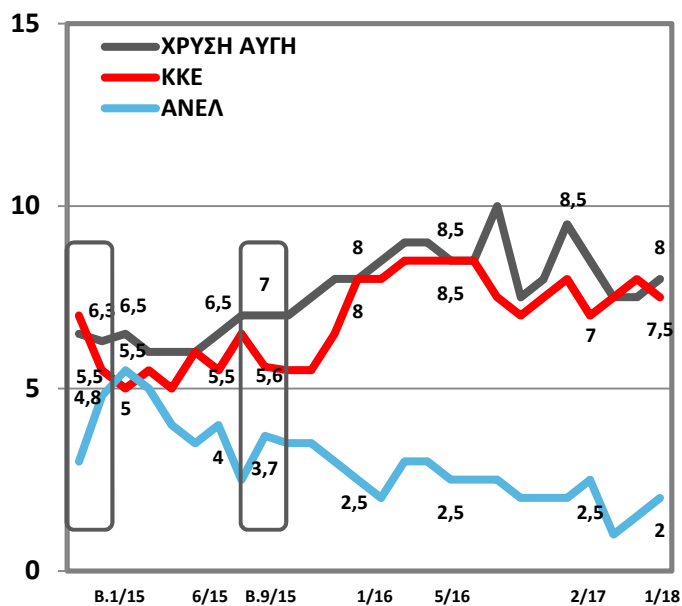
Β. ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΕΚΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ

Ιανουάριος 2015 – Ιανουάριος 2018

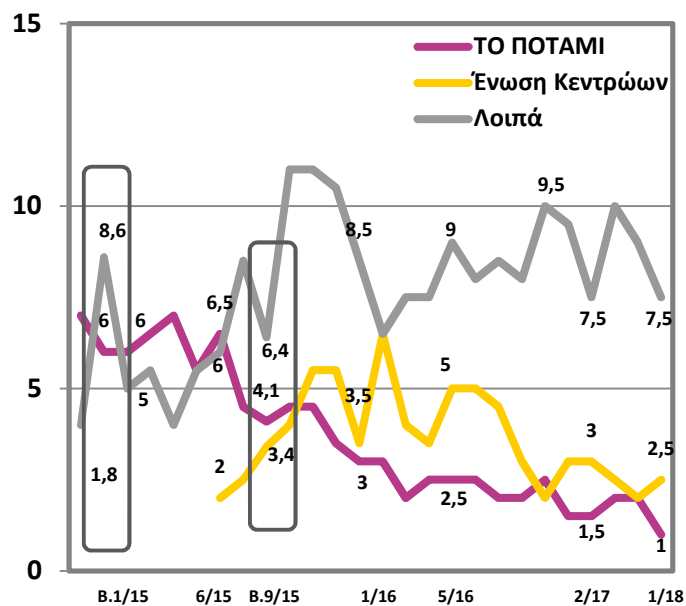
Διάγραμμα 2Α: Εκλογική επιρροή των ΣΥΡΙΖΑ, ΝΔ, ΠΑΣΟΚ|ΔΗΣΥ|ΚΙΝΑΛ

Διάγραμμα 2Β: Εκλογική επιρροή των Χρυσή Αυγή, ΚΚΕ, ΑΝΕΛ

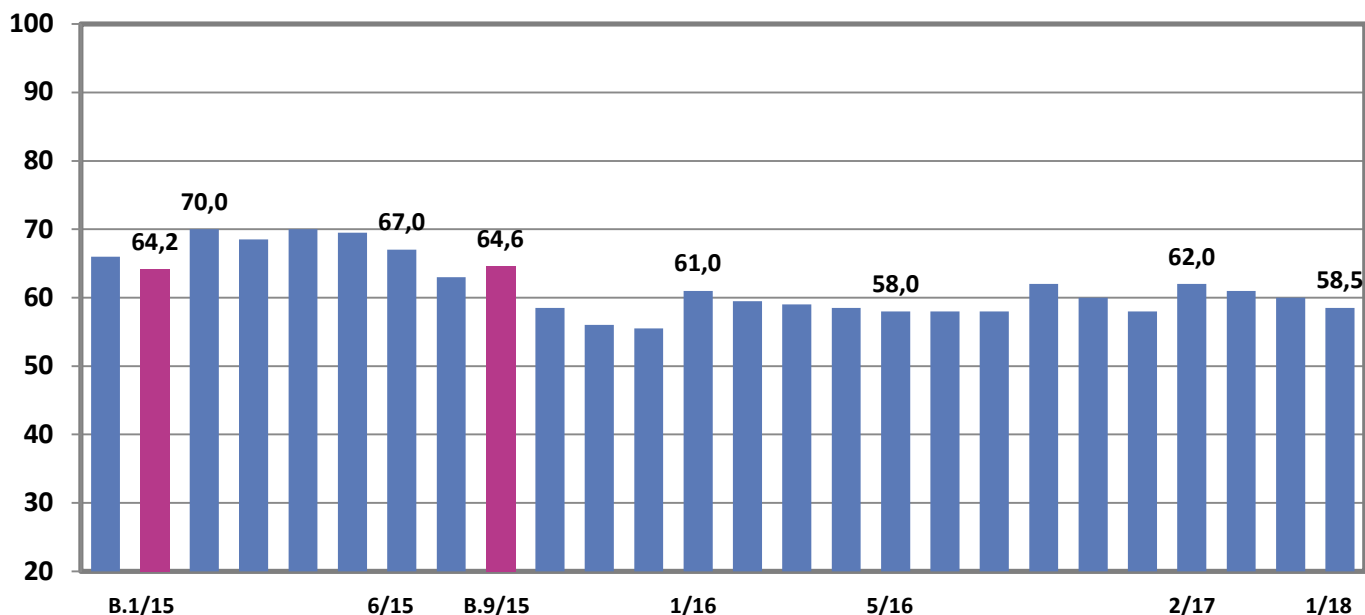
Διάγραμμα 2Γ: Το Ποτάμι, Ένωση Κεντρώων, Λοιπά

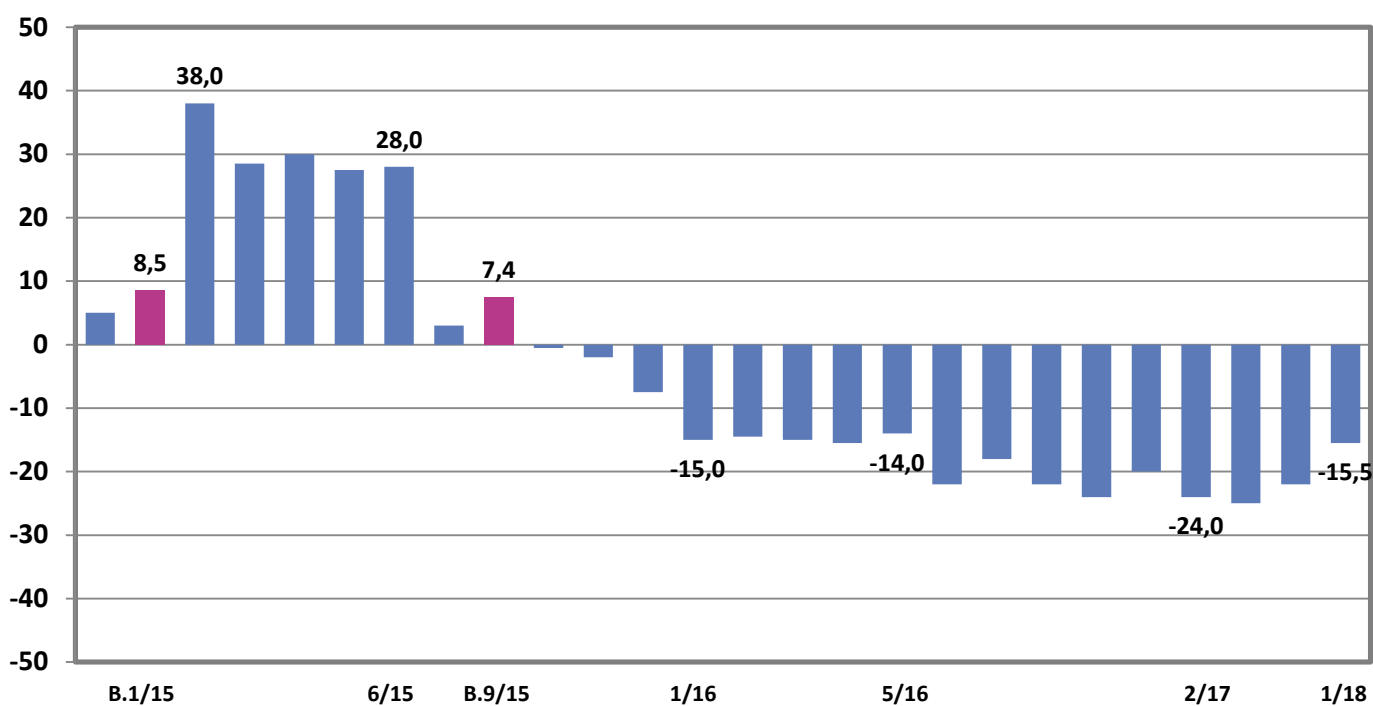
Γ. ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΔΙΚΟΜΜΑΤΙΣΜΟΥ (ΑΘΡΟΙΣΜΑ ΣΥΡΙΖΑ+ΝΔ) & ΤΗΣ «ΨΑΛΙΔΑΣ» (ΔΙΑΦΟΡΑ ΣΥΡΙΖΑ – ΝΔ)

Ιανουάριος 2015 – Ιανουάριος 2018

Διάγραμμα 3Α: Επιρροή του νέου δικομματισμού, 2015-2018 (Άθροισμα ΣΥΡΙΖΑ+ΝΔ)

Διάγραμμα 3Β: Εκτίμηση της «ψαλίδας», 2015-2018 (Διαφορά ΣΥΡΙΖΑ - ΝΔ)

Δ. ΒΕΒΑΙΟΤΗΤΕΣ & ΑΒΕΒΑΙΟΤΗΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΕΠΟΜΕΝΕΣ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Από την εκτίμηση της εκλογικής επιρροής των κομμάτων προκύπτουν ορισμένα ασφαλή συμπεράσματα («βεβαιότητες»), σε περίπτωση που υπάρξει, σε σύντομο χρονικό διάστημα, πρόωρη εκλογική αναμέτρηση:

α. Η ΝΔ αναμένεται να είναι το πρώτο κόμμα, καθώς το εκτιμώμενο άνω όριο της εκλογικής επιρροής του ΣΥΡΙΖΑ (24,5%) υπολείπεται κατά 9,5%, από το εκτιμώμενο κάτω όριο της εκλογικής επιρροής της ΝΔ (34%) (Πίνακας 1).

β. Η επόμενη Βουλή θα έχει λιγότερα κόμματα από τη τρέχουσα. Με βάση την εκτίμηση, την είσοδο τους στη Βουλή εξασφαλίζουν, κατά πάσα πιθανότητα, μόνον πέντε (5) κόμματα: η ΝΔ, ο ΣΥΡΙΖΑ, το Κίνημα Αλλαγής, η Χρυσή Αυγή και το ΚΚΕ. Σημαντικές πιθανότητες διατηρούν ακόμα δύο (2) κόμματα: η Ένωση Κεντρώων και οι ΑΝΕΛ. Αντίθετα, ούτε το Ποτάμι, ούτε κάποιο άλλο από τα εκτός Βουλής κόμματα (ΛΑΕ, Πλεύση Ελευθερίας κ.λπ.) φαίνεται σήμερα να εξασφαλίζουν κοινοβουλευτική εκπροσώπηση. Επομένως, ο αναμενόμενος αριθμός κομμάτων της επόμενης Βουλής προβλέπεται να είναι σαφώς μικρότερος από εκείνον της τρέχουσας.

γ. Το κομματικό σύστημα σταθεροποιείται εκ νέου. Η υπογραφή του Μνημονίου το 2010 αποτέλεσε τον καταλύτη της ανασύνθεσης του δικομματικού συστήματος. Μετά τις «διπλές» εκλογές του 2015, φαίνεται ότι οδηγούμαστε σε μια νέα ισορροπία. Ο νέος συρρικνωμένος δικομματισμός (ΝΔ/ΣΥΡΙΖΑ) δείχνει να παγιώνεται, σε επίπεδα που περιορίζονται τον τελευταίο χρόνο σε ποσοστά της τάξης του 61%-62% (Διάγραμμα 3Α).

Η ΝΔ, ενώ ανέκαμψε σημαντικά, ύστερα από τις εκλογές του Σεπτεμβρίου 2015, προσεγγίζοντας εκ νέου τα επίπεδα επιρροής του 2007 (43% το καλοκαίρι του 2017), δεν κατόρθωσε να συγκρατηθεί σε αυτά τα επίπεδα, ευρισκόμενη τον φετινό Ιανουάριο ξανά στα επίπεδα των αρχών του 2016 (37%).

Από την άλλη πλευρά, ο ΣΥΡΙΖΑ, έπειτα από τη ραγδαία φθορά του, μέχρι το πρώτο εξάμηνο του 2016, σταθεροποιήθηκε στο 18μηνο 7/2016-12/2017 σε επίπεδα της τάξης του 18%-20%, για να «σπάσει» αυτό το φράγμα στη μέτρηση του πρώτου μήνα του τρέχοντος έτους, ανακάμπτοντας στο 21,5%.

Παράλληλα, αρκετά από τα κόμματα που δημιουργήθηκαν ή αναδείχθηκαν κατά τη μνημονιακή περίοδο (ΔΗΜΑΡ, ΑΝΕΛ, Ποτάμι) ήδη απορροφήθηκαν ή φθίνουν διαρκώς, ενώ η επιρροή της ΧΑ εμφανίζει προς το παρόν στασιμότητα (Διαγράμματα 2Β,2Γ).

δ. Τρίτο κόμμα το Κίνημα Αλλαγής. Από την εκτίμηση της εκλογικής επιρροής, προκύπτει σήμερα καθαρά ότι το νέο κομματικό μόρφωμα που προέκυψε ως προϊόν ανασύνθεσης και μετεξέλιξης στο χώρο της Κεντροαριστεράς εμφανίζεται ως ο επικρατέστερος μνηστήρας για την τρίτη θέση στον εκλογικό ανταγωνισμό. Ταυτόχρονα, η εκλογή της Φώφης Γεννηματά στην αρχηγία του κόμματος έχει ενισχύσει σημαντικά την αρχηγική της εικόνα (+5%), καταγράφοντας το χαμηλότερο αρνητικό ισοζύγιο δημοτικότητας την τελευταία 2ετία.

ε. Η αποχή θα κυμανθεί στα επίπεδα του Ιανουαρίου 2015. Ο μέσος όρος της πρόθεσης αποχής και της αντικομματικής ψήφου (λευκό/άκυρο), κατά τη διάρκεια του τρέχοντος εκλογικού κύκλου είναι 21%, πολύ κοντά στα επίπεδα του εκλογικού κύκλου 2012-2015 (18%). Αξίζει να τονισθεί, η σημαντική υποχώρηση της πρόθεσης αποχής στην τρέχουσα έρευνα (8,5%, από 15% τον προηγούμενο Οκτώβριο). Ταυτόχρονα, τα επίπεδα των αναποφάσιτων (11,5%) ταυτίζονται με τα αντίστοιχα του εκλογικού κύκλου 2012-2015. Συνεπώς, με βάση τα έως σήμερα δημοσκοπικά δεδομένα, το ύψος της αποχής δεν αναμένεται να υπερβεί τα επίπεδα του Ιανουαρίου του 2015 (24,9%).

Δ. ΒΕΒΑΙΟΤΗΤΕΣ & ΑΒΕΒΑΙΟΤΗΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΕΠΟΜΕΝΕΣ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Από την άλλη πλευρά, η εκτίμηση της εκλογικής επιρροής των κομμάτων αφήνει αναπάντητα κάποια βασικά «ερωτηματικά», που δημιουργούν αβεβαιότητες αναφορικά με τις επόμενες βουλευτικές εκλογές:

α. Θα εξασφαλίσει κοινοβουλευτική αυτοδυναμία η ΝΔ;

Σήμερα βρίσκεται αρκετά κοντά – αλλά αυτό το ενδεχόμενο έχει απομακρυνθεί και έχει καταστεί περισσότερο επισφαλές, σε σύγκριση με το προηγούμενο 3μηνο.

β. Πόσα κόμματα θα μπουκ στην Βουλή;

Η εκτίμηση εκλογικής επιρροής της Ένωσης Κεντρώων απέχει μόλις 0,5%, ενώ των ΑΝΕΛ απέχει 1% από το όριο κοινοβουλευτικής εκπροσώπησης (3%).

Με δεδομένο το περιθώριο σφάλματος, **είναι αδύνατος ο προσδιορισμός του ακριβούς αριθμού των κομμάτων που τελικά θα υπερβούν το κατώφλι του 3%** και επομένως θα εξασφαλίζουν την είσοδό τους στην επόμενη Βουλή.

Πιθανότητες αυτοδυναμίας της ΝΔ

Σκοπός κάθε εκλογικής αναμέτρησης είναι η ανάδειξη κυβέρνησης για τα επόμενα τέσσερα χρόνια. Όπως είναι γνωστό, σύμφωνα με τον ισχύοντα εκλογικό νόμο, το ποσοστό των εκτός Βουλής κομμάτων, είναι ο μοναδικός παράγοντας που καθορίζει την δυνατότητα αυτοδυναμίας του πρώτου κόμματος (Πίνακας 3). Προκειμένου να διερευνηθεί η πιθανότητα η ΝΔ να συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία της Βουλής (151 έδρες), εκτιμήθηκαν τα πιθανά όρια της κοινοβουλευτικής της δύναμης σε **τρία σενάρια**. Στο πρώτο σενάριο – το οποίο προκύπτει από τη σημειακή εκτίμηση εκλογικής επιρροής - θεωρείται ότι πέντε (5) κόμματα υπερβαίνουν το κατώφλι του 3%. Τα υπόλοιπα δύο (2) σενάρια προκύπτουν προσθέτοντας κάθε φορά, από τα κόμματα που στο προηγούμενο σενάριο έμεναν εκτός Βουλής, εκείνο το κόμμα που είχε το υψηλότερο ποσοστό (Πίνακας 2). Στο πρώτο σενάριο, **η ΝΔ βρίσκεται πολύ κοντά στην επίτευξη του στόχου της αυτοδυναμίας**, καθώς, με ποσοστό **37%** αναμένεται να κερδίσει **156** έδρες, ενώ μπορεί να επιτύχει την αυτοδυναμία, έστω και οριακά, **αρκεί η εκλογική της επιρροή να υπερβεί το 35,5%**. Ο στόχος της αυτοδυναμίας απομακρύνεται, στην περίπτωση που η επόμενη Βουλή είναι βκομματική, καθώς η εκλογική της επιρροή πρέπει να υπερβεί το 36,5%, για να εξασφαλίσει την απόλυτη πλειοψηφία των εδρών.

Στην υποθετική περίπτωση μιας 7κομματικής Βουλής, το όριο της αυτοδυναμίας ανεβαίνει στο 37% (πίνακας 3). Όπως είναι φανερό, εάν η εκλογική επιρροή της ΝΔ προσεγγίσει το εκτιμώμενο κάτω όριο της (34%), η επίτευξη της αυτοδυναμίας καθίσταται εξαιρετικά δύσκολη, ακόμα και στην περίπτωση, που μόλις 5 κόμματα εισέλθουν στην επόμενη Βουλή.

Ο εκλογικός ορίζοντας της Κεντροαριστεράς

Η έρευνα του Ιανουαρίου πραγματοποιήθηκε ύστερα από την εκλογή ηγεσίας στο Κίνημα Αλλαγής, το νέο ενιαίο φορέα της Κεντροαριστεράς.

Στο διάστημα που έχει προηγηθεί, η εκλογική επιρροή της Δημοκρατικής Συμπαράταξης εμφανίζει διαρκή άνοδο, από το καλοκαίρι του 2016, με αποτέλεσμα τον τρέχοντα μήνα να φθάσει το **13%**, για πρώτη φορά από τον Μάιο του 2012 (Διαγράμματα 1Α,2Α). Η δημιουργία του νέου φορέα και η διαδικασία για την εκλογή νέας ηγεσίας άσκησε ενισχυτική επίδραση, στην ήδη ανοδική δυναμική, που παρουσίαζαν τα ποσοστά της Δημοκρατικής Συμπαράταξης.

Η περαιτέρω άνοδος της επιρροής του νέου φορέα της Κεντροαριστεράς είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες, που θα μπορούσε να αλλάξει την ισορροπία δυνάμεων μεταξύ ΝΔ και ΣΥΡΙΖΑ και να αποδυναμώσει το ενδεχόμενο αυτοδυναμίας της ΝΔ. Αποτελεί δηλαδή έναν «παράγοντα κλειδί» της επόμενης εκλογικής αναμέτρησης. Ιδιαίτερα σημαντική κρίνεται η προέλευση των ψηφοφόρων που επιλέγουν το νέο φορέα της Κεντροαριστεράς.

Το γεγονός ότι η επιρροή της ΝΔ συρρικνώνεται τον Ιανουάριο για πρώτη φορά κάτω από το 40%, ίσως να οφείλεται στο γεγονός ότι ένα τμήμα των «αντιΣΥΡΙΖΑ» ψηφοφόρων του ενδιάμεσου χώρου, που μετά τις εκλογές του Σεπτεμβρίου στραφήκαν προς την αποχή, μη διαθέτοντας πολιτική έκφραση, φαίνεται τώρα να αποκτούν επιλογή, στο μέτρο που το νέο σχήμα εμφανίζεται ως εναλλακτική λύση αντιπολίτευσης. Η τάση αυτή, δημοσκοπικά, καταγράφεται εμφανώς στη **απότομη και σημαντική συρρίκνωση της πρόθεσης αποχής**.

Ε. ΣΕΝΑΡΙΑ ΕΔΡΩΝ (Ιανουάριος 2018) Με βάση την εκτίμηση εκλογικής επιρροής

Στο πιθανότερο -σήμερα- σενάριο της εκπροσώπησης πέντε κομμάτων στην επόμενη Βουλή, η ΝΔ διατηρεί σοβαρές πιθανότητες να κερδίσει, έστω και οριακά, την απόλυτη πλειοψηφία των κοινοβουλευτικών εδρών, αρκεί η εκλογική της επιρροή να υπερβεί το 35,5%. Στην περίπτωση, κατά την οποία τουλάχιστον ένα ακόμη κόμμα καταφέρει να περάσει το κατώφλι του 3%, ο στόχος της αυτοδυναμίας καθίσταται δυσκολότερος.

Πίνακας 1: Εκτίμηση εδρών με βάση την εκλογική επιρροή (1/2018) – 5κομματική Βουλή

Κόμμα	Ποσοστό	95% Διάστημα εμπιστοσύνης	Έδρες ⁽²⁾
ΣΥΡΙΖΑ	21,5	18,5 – 24,5	53 – 70
ΝΔ	37	34 – 40	148 – 165
ΧΑ	8	6,5 – 9,5	19 – 28
ΚΙΝΗΜΑ ΑΛΛΑΓΗΣ	13	10,5 – 15,5	30 – 44
ΚΚΕ	7,5	6 – 9	17 – 26
ΠΟΤΑΜΙ	1	0 – 2	-
ΑΝΕΛ	2	1 – 3	0 – 9
ΕΝΩΣΗ ΚΕΝΤΡΩΩΝ	2,5	1,5 – 3,5	0 – 10
ΛΟΙΠΑ ⁽¹⁾	7,5		

(1) Στα Λοιπά συμπεριλαμβάνονται όλα τα εκτός Βουλής κόμματα.

(2) Στην τρέχουσα μέτρηση, τα κόμματα των οποίων η σημειακή τους εκτίμηση είναι μεγαλύτερη ή ίση του 3%, επομένως φαίνεται ότι θα εξασφαλίσουν κοινοβουλευτική εκπροσώπηση, ανέρχονται σε πέντε (5). Δηλαδή, η επόμενη Βουλή ενδέχεται να είναι **5κομματική**. Ο αριθμός των εδρών που υπολογίζεται στον ανωτέρω Πίνακα 1, στηρίζεται σε αυτήν την υπόθεση.

Σημείωση 1: Η αδιευκρίνιστη ψήφος, δηλαδή το άθροισμα αναποφασίστων, πρόθεσης αποχής, λευκών/ακύρων & αρνήσεων στη μέτρηση, ανέρχεται σε **27,5%**.

Σημείωση 2: Λόγω της στρογγυλοποίησης των ποσοστών που ακολουθείται στην εκτίμηση της εκλογικής επιρροής (με ακρίβεια μισής εκατοστιαίας μονάδας), η εκτίμηση των εδρών ενδέχεται να παρουσιάζει απόκλιση της τάξης της μιας (1) έδρας. Τα όρια των εδρών κάθε κόμματος προκύπτουν από τα αντίστοιχα όρια των διαστημάτων εμπιστοσύνης της εκλογικής επιρροής με βάση την υπόθεση, ότι το συνολικό ποσοστό των κομμάτων που δεν θα εκπροσωπηθούν στην επόμενη Βουλή παραμένει αμετάβλητο (13%, Πίνακες 1 & 2).

Πίνακας 2: Σενάρια εδρών πρώτου κόμματος (ΝΔ), ανάλογα με τον αριθμό των κομμάτων που θα εκπροσωπηθούν στην επόμενη Βουλή

Προβλεπόμενος αριθμός κομμάτων στη Βουλή	Βουλή με 7 κόμματα	Βουλή με 6 κόμματα	Βουλή με 5 κόμματα ⁽¹⁾
Κόμματα εκτός Βουλής: (με ποσοστό < 3%)	Ποτάμι	ΑΝΕΛ & Ποτάμι	Ποτάμι, ΑΝΕΛ & Ένωση κεντρών
Συνολικό ποσοστό των κομμάτων εκτός Βουλής (< 3%)	8,5	10,5	13
Έδρες ΝΔ	143 – 159	145 – 162	148 – 165

(1) Με βάση την εκτίμηση εκλογικής επιρροής Ιανουαρίου 2018, η 5κομματική μορφή είναι το πιθανότερο σενάριο για την επόμενη Βουλή.

Σημείωση 1: Ο υπολογισμός των εδρών της ΝΔ γίνεται με την υπόθεση, ότι το ποσοστό των κομμάτων που, σε κάθε σενάριο, επιτυγχάνουν την είσοδό τους στη Βουλή, δεν επηρεάζει το ποσοστό των Λοιπών κομμάτων.

ΣΤ. ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΤΟΔΥΝΑΜΙΑ ΤΟΥ 1^{ΟΥ} ΚΟΜΜΑΤΟΣ, ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΩΝ ΕΚΤΟΣ ΒΟΥΛΗΣ ΚΟΜΜΑΤΩΝ

Πίνακας 3:
Απαιτούμενο ποσοστό αυτοδυναμίας,
ανάλογα με το αθροιστικό ποσοστό των εκτός Βουλής κομμάτων

Συνολικό ποσοστό κομμάτων <3%	5	5,5	6	6,5	7	7,5	8	8,5	9	9,5	10
Ποσοστό 1 ^{ου} κόμματος	38,5	38,5	38	38	38	37,5	37,5	37	37	37	36,5
Συνολικό ποσοστό κομμάτων <3%	10,5	11	11,5	12	12,5	13	13,5	14	14,5	15	15,5
Ποσοστό 1 ^{ου} κόμματος	36,5	36	36	36	35,5	35,5	35	35	35	34,5	34,5

Με βάση τον ισχύοντα εκλογικό νόμο, το αθροιστικό ποσοστό των κομμάτων που μένουν εκτός Βουλής, καθορίζει και το όριο της αυτοδυναμίας. Όπως διαφαίνεται στον παραπάνω Πίνακα 3, όσο υψηλότερο είναι αυτό το ποσοστό, τόσο χαμηλότερο γίνεται το όριο αυτοδυναμίας για το πρώτο κόμμα.

Ωστόσο, το εν λόγω ποσοστό έχει παρουσιάσει ιστορικά μεγάλη διακύμανση. Την πλέον ακραία περίπτωση αποτελούν οι εκλογές του Μαΐου του 2012, όπου έφτασε το **19%**, με αποτέλεσμα το όριο αυτοδυναμίας για το πρώτο κόμμα να διαμορφωθεί σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα, **32,7%**.

Στις τελευταίες βουλευτικές εκλογές του Σεπτεμβρίου 2015, το ποσοστό των εκτός Βουλής κομμάτων περιορίστηκε σε μόλις **6,3%**, αυξάνοντας το όριο για την αυτοδυναμία του πρώτου κόμματος στο **38%**.

Σχετικά με αυτό το ζήτημα βλέπε σχετικά και το άρθρο: των Γιάννη Μαυρή και Γιώργου Συμεωνίδη: «Έξι απαντήσεις για τον νέο εκλογικό νόμο», στην εφημερίδα *Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ* (27/05/2007), διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της Public Issue: <http://www.publicissue.gr/43/six-answers-on-the-new-electoral-law/>

Ζ. Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ PUBLIC ISSUE ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΤΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ

1. Οι τρεις βασικές μεθοδολογικές καινοτομίες

Από τις εκλογές του 2004, η Public Issue εισήγαγε τρεις βασικές καινοτομίες στην εκτίμηση της εκλογικής επιρροής των πολιτικών κομμάτων, που στηρίζεται στις έρευνες πρόθεσης ψήφου:

- Την **τηλεφωνική μέθοδο** (παράλληλα με την εταιρεία RASS), έναντι της έως τότε χρησιμοποιούμενης μεθόδου των ερευνών, με προσωπικές συνεντεύξεις (*face-to-face*) και «χρήση κάλπης», που αποτελεί μια αμφιλεγόμενη, αμιγώς ελληνική πρωτοτυπία.
- Την κατάργηση της **στάθμισης** του δείγματος με την προηγούμενη ψήφο και την αντικατάστασή της, με τη μεθοδολογία της **ανάλυσης χρονολογικών σειρών** (*time-series analysis*) των ερευνών της και, τέλος
- Την αλλαγή του τρόπου παρουσίασης των αποτελεσμάτων των δημοσκοπήσεων, με τη δημοσίευση της **εκλογικής επιρροής** των κομμάτων σε κάθε έρευνα, αντί της παρουσίασης των αποτελεσμάτων με την λεγόμενη «αδιευκρίνιστη» ψήφο, πρακτική που ακολουθούν οι περισσότερες εταιρείες του κλάδου.

Με τον όρο **εκτίμηση εκλογικής επιρροής** (*vote estimate*) εννοείται ο εκ νέου υπολογισμός των ποσοστών των κομμάτων (*repercentage*), εξαιρώντας τις μη-διευκρινισμένες απαντήσεις των ερωτώμενων (δηλαδή τις επιλογές: «δεν θα ψηφίσω», «λευκό/άκυρο» «αναποφάσιστος/η» και «δεν απαντώ»), ώστε τα αποτελέσματα κάθε δημοσκόπησης να είναι συγκρίσιμα με τα εκλογικά αποτελέσματα. Αυτό συμβαίνει, επειδή η λεγόμενη **αδιευκρίνιστη ψήφος** δεν υπάρχει στην πραγματικότητα και δεν καταγράφεται ποτέ στην κάλη των εκλογών. Αποτελεί μια νοητική επινόηση, η οποία «κατασκευάζεται» από την ερώτηση πρόθεσης ψήφου των δημοσκοπήσεων.

Η εκτίμηση εκλογικής επιρροής δεν πρέπει να συγχέεται με την απλή απαλοιφή της αδιευκρίνιστης ψήφου, που καταγράφεται σε μια δημοσκόπηση, πρακτική που συνήθως αναφέρεται ως «αναγωγή» ή «ψήφος επί των εγκύρων» απαντήσεων της δημοσκόπησης (*valid vote*). Η εκτίμηση εκλογικής επιρροής δεν ταυτίζεται με τη διευκρινισμένη ψήφο, διότι η κατανομή (*allocation*) της αδιευκρίνιστης ψήφου, που προκύπτει, δεν είναι αναλογική. Ειπωμένο διαφορετικά, η εκτίμηση διαφέρει σημαντικά από μια απλή παράθεση αποτελεσμάτων δημοσκοπήσεων. Αυτόνοητα, ενώ βασίζεται στα πρωτογενή δεδομένα των δημοσκοπήσεων, είναι αποτέλεσμα δευτερογενούς επεξεργασίας, βάσει σύνθετων στατιστικών τεχνικών.

Η Public Issue, ακολουθώντας τη διεθνή πρακτική, παρουσιάζει τα ποσοστά των κομμάτων στην εκτίμηση της εκλογικής επιρροής, με ακρίβεια **μισής εκατοστιαίας μονάδας**. Η συγκεκριμένη επιλογή προστατεύει την κοινή γνώμη από την παραπλανητική εντύπωση για την ακρίβεια των ερευνών, η οποία οδηγεί σε μια εσφαλμένη και ανώφελη υπερεκτίμηση των δυνατοτήτων που διαθέτει το εργαλείο των δημοσκοπήσεων, για να περιγράψει τις τάσεις του εκλογικού σώματος.

Από τον Σεπτέμβριο του 2015, η εκτίμηση της εκλογικής επιρροής στηρίζεται μόνο στην ανάλυση των βραχυχρόνιων τάσεων της πρόθεσης ψήφου.

Ζ. Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ PUBLIC ISSUE ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΤΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ

2. Η ανάλυση των βραχυχρόνιων τάσεων

Ο όρος **βραχυχρόνιες τάσεις** (*short-term voting intention trends*) στη διαχρονική εξέλιξη της εκλογικής επιρροής ενός κόμματος, περιγράφει τις τάσεις που διαμορφώνονται, κατά τη διάρκεια ενός συγκεκριμένου εκλογικού κύκλου. Για τη μελέτη των βραχυχρόνιων τάσεων της επιρροής κάθε κόμματος, χρησιμοποιείται η χρονολογική σειρά των διευκρινισμένων απαντήσεων στην ερώτηση πρόθεσης ψήφου, στις τηλεφωνικές έρευνες του Βαρόμετρου της Public Issue, από τις εκλογές του Ιανουαρίου 2015 και ύστερα, θεωρώντας, ότι η περίοδος διακυβέρνησης της χώρας από τον ΣΥΡΙΖΑ αποτελεί μια ενιαία και πολιτικά συνεκτική χρονική περίοδο.

Η εκτίμηση της επιρροής των κομμάτων, με βάση τις βραχυχρόνιες τάσεις, πραγματοποιείται σε δύο στάδια. Στο *πρώτο* στάδιο, στη χρονοσειρά της διευκρινισμένης πρόθεσης ψήφου κάθε κόμματος εφαρμόζεται η **μέθοδος εξομάλυνσης Kalman** (*Kalman smoothing*). Η εξομάλυνση Kalman χρησιμοποιείται σε μια σειρά **κυλιόμενων δημοσκοπήσεων** (*tracking polls*), για να μειώσει την επίδραση του δειγματοληπτικού σφάλματος σε κάθε έρευνα και επομένως επιτρέπει τη διάκριση της πραγματικής μεταβολής ενός ποσοστού, που συντελείται μεταξύ δύο χρονικών στιγμών, από τη μεταβολή που οφείλεται σε δειγματοληπτικό σφάλμα.

Στο *δεύτερο* στάδιο, τα εξομαλυσμένα ποσοστά των κομμάτων «διορθώνονται», ώστε να απαλειφθεί η μεροληψία της πρόθεσης ψήφου. Ο υπολογισμός της μεροληψίας της πρόθεσης ψήφου ενός στηρίζεται σε **υποδείγματα γραμμικής παλινδρόμησης** (*linear regression models*). Τα εν λόγω υποδείγματα προβλέπουν τη μεροληψία της πρόθεσης ψήφου ενός κόμματος με βάση: α) το ποσοστό των ερωτώμενων, οι οποίοι στην ερώτηση της πρόθεσης ψήφου δηλώνουν αυθόρμητα «αναποφάσιστοι» ή αποφεύγουν να απαντήσουν (*undecideds & refusals*), β) το ποσοστό των ερωτώμενων που δηλώνουν (αυθόρμητα) ότι θα απέχουν ή ότι θα ψηφίσουν λευκό/άκυρο (*abstainers*) και γ) την απόκλιση της πραγματικής από τη δειγματική προηγούμενη ψήφο (*past vote*). Τα υποδείγματα εκτιμώνται για τα 4 κόμματα (ΝΔ, ΣΥΡΙΖΑ, ΠΑΣΟΚ και ΚΚΕ), για τα οποία διατίθενται δημοσκοπικά στοιχεία σε βάθος χρόνου. Για τα κόμματα που δημιουργήθηκαν ή αναδείχθηκαν μετά την υπογραφή του Μνημονίου (Χρυσή Αυγή, ΑΝΕΛ, Ποτάμι) δεν είναι εφικτή η εκτίμηση της μεροληψίας, μέσω υποδείγματος. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η απαλοιφή της μεροληψίας στηρίζεται στην απόκλιση της πρόθεσης ψήφου από το πραγματικό εκλογικό αποτέλεσμα, που παρατηρήθηκε στις προεκλογικές έρευνες των βουλευτικών εκλογών από το 2012 και ύστερα, συγκριτικά με τη μεροληψία της προηγούμενης ψήφου και το ποσοστό των ερωτώμενων, οι οποίοι στην ερώτηση της πρόθεσης ψήφου δηλώνουν αυθόρμητα «αναποφάσιστοι» ή αποφεύγουν να απαντήσουν.

Ζ. Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ PUBLIC ISSUE ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΤΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ

3. Η μειωμένη σημασία των μακροχρόνιων τάσεων

Ο όρος **μακροχρόνιες τάσεις** (*long-term voting intention trends*) στη διαχρονική εξέλιξη της εκλογικής επιρροής ενός κόμματος, περιγράφει τις τάσεις που διαμορφώνονται σε ένα χρονικό διάστημα, πέραν του ενός εκλογικού κύκλου. Για τη μελέτη των μακροχρόνιων τάσεων της επιρροής κάθε κόμματος, χρησιμοποιείται η χρονολογική σειρά των διευκρινισμένων απαντήσεων στην ερώτηση πρόθεσης ψήφου, σε όλες τις έρευνες από τον Ιούνιο του 1995 ως σήμερα, της Public Issue και παλαιότερα της VPRC. Ωστόσο, από τις εκλογές του 2012 και ύστερα, η επίδραση των μακροχρόνιων τάσεων στη διαμόρφωση των εκλογικών αποτελεσμάτων μειώνεται διαρκώς. Κυριότεροι λόγοι αυτής της μείωσης αποτελούν η διαρκής μεταβολή του κομματικού συστήματος και η ακανόνιστη διάρκεια των εκλογικών κύκλων, κατά τη διάρκεια της μνημονιακής περιόδου. Επιπλέον, η εκτίμηση της εκλογικής επιρροής με βάση τις μακροχρόνιες τάσεις καθίσταται ολοένα και δυσκολότερη, καθώς η υπογραφή του Μνημονίου το 2010 αποτέλεσε **δομική μεταβολή** (*structural break*) στη διαχρονική εξέλιξη της εκλογικής επιρροής των κομμάτων. Για όλους τους παραπάνω λόγους, από τον Σεπτέμβριο του 2015, οι μακροχρόνιες τάσεις δεν συνυπολογίζονται πλέον στην εκτίμηση εκλογικής επιρροής της Public Issue.

4. Το περιθώριο σφάλματος της εκτίμησης

Το περιθώριο σφάλματος της εκτίμησης προκύπτει από το περιθώριο σφάλματος των εξομαλυσμένων, με τη μέθοδο Kalman, ποσοστών των κομμάτων και δεν ταυτίζεται με το γνωστό δειγματοληπτικό σφάλμα (*sampling error*). Το περιθώριο σφάλματος της εκτίμησης επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες, όπως: το μέγεθος του διευκρινισμένου δείγματος, το ποσοστό του κόμματος στη διευκρινισμένη ψήφο, την καλή προσαρμογή της εξομάλυνσης στη χρονοσειρά των δεδομένων (*fitting*) και το συγκεκριμένο υπόδειγμα, με το οποίο πραγματοποιείται η εξομάλυνση. Αποτυπώνει την επίδραση των γεγονότων που δεν μπορούν να προβλεφθούν από τη δυναμική των χρονοσειρών (*innovations*) και την επίδραση του δειγματοληπτικού σφάλματος. Το περιθώριο σφάλματος της εκτίμησης είναι μικρότερο από το δειγματοληπτικό σφάλμα των αντίστοιχων πρωτογενών ποσοστών.

Η αναλυτική περιγραφή της μεθοδολογίας, που χρησιμοποιεί διαχρονικά η Public Issue, για την εκτίμηση της εκλογικής επιρροής των πολιτικών κομμάτων περιλαμβάνεται στον τόμο: Γιάννης Μαυρής και Γιώργος Συμεωνίδης. 2016. *Δημοσκοπήσεις και Πρόβλεψη των Εκλογών στην Ελλάδα, 2004-2015*. Αθήνα: Public Issue. Βλέπε σχετικά: «Μέρος τρίτο: Η μεθοδολογία της εκτίμησης εκλογικής επιλογής», 293-337.

Ολόκληρος ο τόμος είναι διαθέσιμος διαδικτυακά στην ιστοσελίδα:

http://www.mavris.gr/wp-content/uploads/Forecasting_Elections.pdf

www.publicissue.gr